

Халқ сўзи

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган • WWW.XS.UZ • E-mail: Info@xs.uz • 2016 йил 25 октябрь, № 210 (6645) Сешанба

Сайтимизга ўтиш учун QR-коднинг телефонингиз орқали сканер қилинг.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ҚАРОРИ

2017 – 2021 йилларда қишлоқ жойларда янгиланган намунавий лойиҳалар бўйича арзон уй-жойлар қуриш дастури тўғрисида

Кейинги йилларда қишлоқ жойларда аҳоли учун намунавий лойиҳалар асосида яқка тартибдаги уй-жойлар қуриш бўйича кенг қўламли ишлар амалга оширилганлиги қайд этилсин. Фақат 2009 — 2016 йиллар даврида қишлоқ жойларда 1308 тураржой массивида умумий майдони 9 573 минг квадрат метр бўлган 69 557 та шинам уй-жой қурилди. Қишлоқлардаги 83,5 мингдан ортиқ оиланинг яшаш шaroити яхшиланди.

Қурилган чора-тадбирлар оилаларни замонавий, сифатли, шинам уй-жой билан таъминлашга, қишлоқда янги муҳандислик-коммуникация, ижтимоий ва бозор инфратузилмасини шакллантиришга қўмаклашди, қишлоқнинг қиёфасини янги даражага кўтариш ва шу асосда қишлоқ аҳолисининг ҳаёт даражасини яхшилаш ва дунёқарашини ўзгартириш имконини берди.

Шу билан бирга, ушбу соҳани ўрганиш аҳолининг реал эҳтиёжлари ва харид қобилиятини, шунингдек, миллий менталитетни ва қишлоқ жойларда яшаш шaroитларининг хусусиятларини тўлиқ ҳисобга олиб қурилиш самардорлигини оширишга йўналтирилган принципал жиҳатдан янги ёндашувларни ишлаб чиқиш зарурлигини кўрсатди.

Қишлоқ жойларда аҳолининг кенг қатламларини замонавий ва шинам уй-жой билан таъминлаш даражасини тубдан ошириш мақсадидан:

1. Қуйидагилар қишлоқ жойларда уй-жой қурилишини янада ривожлантиришнинг асосий йўналишлари этиб белгилансин: яшаш учун ижтимоий-مائий шарт-шaroитларни яхшилаш,

қишлоқ аҳолисининг замонавий, сифатли, шинам, арзон уй-жойга бўлган эҳтиёжларини қондириш;

қишлоқ жойларда уй-жойлар қуриш учун ажратилган тураржой массивларида муҳандислик-коммуникация инфратузилмасини ва транспорт тармоқларини биргаликда ривожлантириш;

қурилиш ва монтаж ишлари, шунингдек, барпо этилаётган уйлар таннарини пасайтириш;

энергияни тежайдиган материаллар ва асбоб-ускуналарнинг янги турларидан фойдаланишни кенгайтириш;

жойларда қурилиш индустриясини ривожлантириш, пудрат ташкилотларининг қувватларини кўпайтириш, уларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш;

уй-жой қурилиши учун ажратилган ер ресурсларидан оқилона фойдаланишни таъминлаш;

қишлоқ жойларда яқка тартибда уй-жой қурилиши учун имтиёзли кредитлар беришнинг фўқаролар учун янада қўлай шартларини жорий этиш.

2. Қишлоқ жойларда мавжуд намунавий лойиҳаларга қўшимча равишда арзон уйларнинг қуйидаги янги намуналарини (кейинги ўринларда уйлар деб аталади) жорий этиш мақсадда мувофиқ деб ҳисоблансин:

хўжалик иморатлари ва обод ховлилари бўлган икки, уч қаватли кўп квартиралли (2, 3 хонали) уйлар;

аҳоли зич жойлашган туманларда ховлидаги иморатлар билан биргаликда майдони 0,02 гектар бўлган ер участкаларида жойлаштириладиган бир қаватли 2 ва 3 хонали уйлар;

ховлидаги иморатлар билан биргаликда майдони 0,04 гектар

бўлган ер участкаларида жойлаштириладиган икки қаватли 4 хонали бирлаштирилган уйлар.

3. Белгилансинки, уй-жойларнинг янги намуналарини қуриш учун «Қишлоқ қурилиш банк» АТБ, Ташиқи иқтисодий фаолият миллий банки, «Ипотека-банк» АТБ, «Халқ банки» АТБ, «Асака банк» АТБ ва «Ўзсаноатқурилиш-банк» АТБ (кейинги ўринларда иштираётган тижорат банклари деб аталади) уй қурувчиларга 3 йиллик имтиёзли давр ва биринчи 5 йил мобайнида йиллик 7 фоиз миқдордаги фоиз ставкаси билан ва кейинги даврда Ўзбекистон Республикаси Марказий банкнинг қайта молиялаштириш ставкаси миқдоридан 15 йил мuddатга ипотека кредитлари берадилар, бунда уй қурувчиларнинг дастлабки бадала қуйидаги миқдорларни ташкил этади:

15 фоиз — икки, уч қаватли кўп квартиралли (2 ва 3 хонали) уйлар ва 2, 3 хонали бир қаватли уйлар учун;

25 фоиз — икки қаватли 4 хонали бирлаштирилган уйлар учун.

4. Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт вазирлиги, Молия вазирлиги, Давлат архитектура ва қурилиш қўмитаси томонидан Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ҳокимликлари, «Қишлоқ қурилиш инвест» ИК МЧЖ, иштираётган тижорат банклари ва бошқа манфаатдор идоралар билан биргаликда ишлаб чиқилган 2017 йилда қишлоқ жойларда намунавий лойиҳалар бўйича арзон уй-жойлар қуриш дастури (кейинги ўринларда Дастур деб аталади) маъқуллансин.

Дастур қуйидагиларни ўз ичига олади:

2017 йилда намунавий лойиҳаларнинг аниқ турлари бўйича қишлоқ жойларда умумий молиялаштириш ҳажми 2 121,5 миллиард сўм бўлган 15,0 мингта арзон, замонавий, шинам уй-жойлар, шу жумладан, биринчи тури бўйича — 4 608 та, иккинчи тури бўйича — 3 739 та, учинчи тури бўйича — 3 672 та, қуришнинг йиғма ва асосий параметрлари 1 — 5-иловаларга мувофиқ;

2017 йилда тураржой массивлари учун муҳандислик-транспорт коммуникациялари ва инфратузилма объектлари қуриш бўйича йиғма кўрсаткичлар 6-иловага мувофиқ.

5. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши Раиси, вилоятлар ҳокимликлари, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт вазирлиги, Молия вазирлиги, Давлат архитектура ва қурилиш қўмитаси, Молия вазирлиги ҳузуридаги Республика йўл жамғармаси, «Қишлоқ қурилиш инвест» ИК МЧЖ, «Қишлоқ қурилиш лойиҳа» МЧЖ, «Ўзбек-энерго» АЖ, «Ўзтрансгаз» АК, иштираётган тижорат банклари, бошқа манфаатдор вазирликлар ва идоралар раҳбарларига:

маъқулланган Дастур параметрларига мувофиқ уйлар, муҳандислик-транспорт коммуникациялари, ижтимоий ва бозор инфратузилмаси объектлари қуриш;

қурилиш-монтаж ишлари таннарини пасайтиришга, маҳаллий қурилиш индустриясини барқарор ва мутаносиб ривожлантиришга, пудрат ташкилотларининг салоҳиятини мустаҳкамлашга йўналтирилган чора-тадбирларни изчил амалга ошириш юзасидан шахсий масъулият оқлансин.

қурилиш-монтаж ишлари таннарини пасайтиришга, маҳаллий қурилиш индустриясини барқарор ва мутаносиб ривожлантиришга, пудрат ташкилотларининг салоҳиятини мустаҳкамлашга йўналтирилган чора-тадбирларни изчил амалга ошириш юзасидан шахсий масъулият оқлансин.

қурилиш-монтаж ишлари таннарини пасайтиришга, маҳаллий қурилиш индустриясини барқарор ва мутаносиб ривожлантиришга, пудрат ташкилотларининг салоҳиятини мустаҳкамлашга йўналтирилган чора-тадбирларни изчил амалга ошириш юзасидан шахсий масъулият оқлансин.

қурилиш-монтаж ишлари таннарини пасайтиришга, маҳаллий қурилиш индустриясини барқарор ва мутаносиб ривожлантиришга, пудрат ташкилотларининг салоҳиятини мустаҳкамлашга йўналтирилган чора-тадбирларни изчил амалга ошириш юзасидан шахсий масъулият оқлансин.

қурилиш-монтаж ишлари таннарини пасайтиришга, маҳаллий қурилиш индустриясини барқарор ва мутаносиб ривожлантиришга, пудрат ташкилотларининг салоҳиятини мустаҳкамлашга йўналтирилган чора-тадбирларни изчил амалга ошириш юзасидан шахсий масъулият оқлансин.

қурилиш-монтаж ишлари таннарини пасайтиришга, маҳаллий қурилиш индустриясини барқарор ва мутаносиб ривожлантиришга, пудрат ташкилотларининг салоҳиятини мустаҳкамлашга йўналтирилган чора-тадбирларни изчил амалга ошириш юзасидан шахсий масъулият оқлансин.

қурилиш-монтаж ишлари таннарини пасайтиришга, маҳаллий қурилиш индустриясини барқарор ва мутаносиб ривожлантиришга, пудрат ташкилотларининг салоҳиятини мустаҳкамлашга йўналтирилган чора-тадбирларни изчил амалга ошириш юзасидан шахсий масъулият оқлансин.

қурилиш-монтаж ишлари таннарини пасайтиришга, маҳаллий қурилиш индустриясини барқарор ва мутаносиб ривожлантиришга, пудрат ташкилотларининг салоҳиятини мустаҳкамлашга йўналтирилган чора-тадбирларни изчил амалга ошириш юзасидан шахсий масъулият оқлансин.

қурилиш-монтаж ишлари таннарини пасайтиришга, маҳаллий қурилиш индустриясини барқарор ва мутаносиб ривожлантиришга, пудрат ташкилотларининг салоҳиятини мустаҳкамлашга йўналтирилган чора-тадбирларни изчил амалга ошириш юзасидан шахсий масъулият оқлансин.

қурилиш-монтаж ишлари таннарини пасайтиришга, маҳаллий қурилиш индустриясини барқарор ва мутаносиб ривожлантиришга, пудрат ташкилотларининг салоҳиятини мустаҳкамлашга йўналтирилган чора-тадбирларни изчил амалга ошириш юзасидан шахсий масъулият оқлансин.

қурилиш-монтаж ишлари таннарини пасайтиришга, маҳаллий қурилиш индустриясини барқарор ва мутаносиб ривожлантиришга, пудрат ташкилотларининг салоҳиятини мустаҳкамлашга йўналтирилган чора-тадбирларни изчил амалга ошириш юзасидан шахсий масъулият оқлансин.

қурилиш-монтаж ишлари таннарини пасайтиришга, маҳаллий қурилиш индустриясини барқарор ва мутаносиб ривожлантиришга, пудрат ташкилотларининг салоҳиятини мустаҳкамлашга йўналтирилган чора-тадбирларни изчил амалга ошириш юзасидан шахсий масъулият оқлансин.

қурилиш-монтаж ишлари таннарини пасайтиришга, маҳаллий қурилиш индустриясини барқарор ва мутаносиб ривожлантиришга, пудрат ташкилотларининг салоҳиятини мустаҳкамлашга йўналтирилган чора-тадбирларни изчил амалга ошириш юзасидан шахсий масъулият оқлансин.

қурилиш-монтаж ишлари таннарини пасайтиришга, маҳаллий қурилиш индустриясини барқарор ва мутаносиб ривожлантиришга, пудрат ташкилотларининг салоҳиятини мустаҳкамлашга йўналтирилган чора-тадбирларни изчил амалга ошириш юзасидан шахсий масъулият оқлансин.

қурилиш-монтаж ишлари таннарини пасайтиришга, маҳаллий қурилиш индустриясини барқарор ва мутаносиб ривожлантиришга, пудрат ташкилотларининг салоҳиятини мустаҳкамлашга йўналтирилган чора-тадбирларни изчил амалга ошириш юзасидан шахсий масъулият оқлансин.

қурилиш-монтаж ишлари таннарини пасайтиришга, маҳаллий қурилиш индустриясини барқарор ва мутаносиб ривожлантиришга, пудрат ташкилотларининг салоҳиятини мустаҳкамлашга йўналтирилган чора-тадбирларни изчил амалга ошириш юзасидан шахсий масъулият оқлансин.

қурилиш-монтаж ишлари таннарини пасайтиришга, маҳаллий қурилиш индустриясини барқарор ва мутаносиб ривожлантиришга, пудрат ташкилотларининг салоҳиятини мустаҳкамлашга йўналтирилган чора-тадбирларни изчил амалга ошириш юзасидан шахсий масъулият оқлансин.

қурилиш-монтаж ишлари таннарини пасайтиришга, маҳаллий қурилиш индустриясини барқарор ва мутаносиб ривожлантиришга, пудрат ташкилотларининг салоҳиятини мустаҳкамлашга йўналтирилган чора-тадбирларни изчил амалга ошириш юзасидан шахсий масъулият оқлансин.

қурилиш-монтаж ишлари таннарини пасайтиришга, маҳаллий қурилиш индустриясини барқарор ва мутаносиб ривожлантиришга, пудрат ташкилотларининг салоҳиятини мустаҳкамлашга йўналтирилган чора-тадбирларни изчил амалга ошириш юзасидан шахсий масъулият оқлансин.

қурилиш-монтаж ишлари таннарини пасайтиришга, маҳаллий қурилиш индустриясини барқарор ва мутаносиб ривожлантиришга, пудрат ташкилотларининг салоҳиятини мустаҳкамлашга йўналтирилган чора-тадбирларни изчил амалга ошириш юзасидан шахсий масъулият оқлансин.

қурилиш-монтаж ишлари таннарини пасайтиришга, маҳаллий қурилиш индустриясини барқарор ва мутаносиб ривожлантиришга, пудрат ташкилотларининг салоҳиятини мустаҳкамлашга йўналтирилган чора-тадбирларни изчил амалга ошириш юзасидан шахсий масъулият оқлансин.

(Давоми 2-бетда).

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИЧКИ ИШЛАР ИДОРАЛАРИ ХОДИМЛАРИ КУНИ МУНОСАБАТИ БИЛАН БИР ГУРУХ ХОДИМЛАРНИ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Мамлакатимизда жамоат хавфсизлиги, тинчлик ва барқарорлиқни таъминлаш борасидаги кўп йиллик фидокорона меҳнати, хизмат бурчини бажариш ва миллий манфаатларимизни ҳимоя қилишда мардлик ва жасорат кўрсатгани ҳамда ёш авлодни она-Ватанга садоқат руҳида тарбиялашга қўшган муносиб ҳиссаси учун қуйидагилар мукофотлансин:

«Меҳнат муқофоти» ордени билан

Тажибоев Валерий Викторович — Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги алоҳида вазифаларни бажарувчи сафарбар отрядлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўлими бошлиғи

II даражали «Шон-шараф» ордени билан

Ражапов Бахтиёр Рузметбоевич — Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Жиноят қидирув ва терроризмга қарши курашиш бош бошқармаси бошқарма бошлиғининг ўринбосари

Яхшилик Лочинбек Яхшиликovich — Самарқанд вилояти Ички ишлар бошқармаси жиноят қидирув ва терроризмга қарши курашиш бошқармаси бўлим бошлиғи

«Дўстлик» ордени билан

Азизов Руслан Минилевич — Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Тошкент олий ҳарбий-техника билим юрти кафедра бошлиғи

Диров Александр Юрьевич — Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Академияси кафедра катта ўқитувчиси

Курбанбаева Умида Турсинбаева — Қорақалпоғистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги жиноят қидирув ва терроризмга қарши курашиш бошқармаси бўлим бошлиғининг ўринбосари

Нуриддинов Жамолiddин Пахритдинович — Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Жазони ижро этиш бош бошқармаси республика шифохонаси бошлиғи

«Мардлик» ордени билан

Абдурашидов Шахзод Абдурашид ўғли — Тошкент вилояти Бўстонлик тумани ички ишлар бўлими жиноят қидирув ва уюшган жиноятчиликка қарши курашиш бўлимининг катта тезкор вакили

Ахмедов Бекзод Бухорович — Қашқадарё вилояти Шаҳрисабз тумани ички ишлар бўлими профилактика катта инспектори

Дустмуродов Фахриддин Пардаевич — Сирдарё вилояти Ички ишлар бошқармаси ёнгин хавфсизлиги бошқармаси ҳарбийлаштирилган ёнгин хавфсизлиги қисми бўлинка командири

Жўраев Акмалжон Хайдаралиевич — Андижон вилояти Олтинкўл тумани ички ишлар бўлими канцелярияси катта иш юритувчиси

Олимбеков Фарход Суёнбаевич — Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси алоҳида вазифаларни бажарувчи сафарбар отряди катта мутахассиси

Нажимов Одил Зайнуddинович — Навоий вилояти Ички ишлар бошқармаси ёнгин хавфсизлиги бошқармаси ҳарбийлаштирилган ёнгин хавфсизлиги қисми бўлинка командири

Турсунов Муроджон Ғайратович — Фарғона вилояти Ички ишлар бошқармаси алоҳида вазифаларни бажарувчи сафарбар отряди гуруҳ командири

«Жасорат» медали билан

Дадабоев Илхомжон Абдуқахорович — Андижон шаҳар ички ишлар бошқармаси ҳарбийлаштирилган ёнгин хавфсизлиги қисми катта ёнгин ўчирувчиси

Жумаев Ўқтамжон Бешимович — Бухоро шаҳар ички ишлар бошқармаси бошлиғининг биринчи ўринбосари

Курбанбоев Шухрат Сафарбоевич — Хоразм вилояти Ички ишлар бошқармаси жиноят қидирув ва терроризмга қарши курашиш бошқармаси бўлим бошлиғининг ўринбосари

Мустафаев Суннатullo Зоирович — Навоий вилояти Ички ишлар бошқармаси алоҳида вазифаларни бажарувчи сафарбар отряди катта мутахассиси

Палуаниязов Бахтияр Уразалиевич — Қорақалпоғистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги алоҳида вазифаларни бажарувчи сафарбар отряди катта мутахассиси

Хурматов Тахир Адашович — Сурхондарё вилояти Ички ишлар бошқармаси жиноят қидирув ва терроризмга қарши курашиш бошқармаси етакчи мутахассиси

Юсупов Махмуджон Муталимович — Тошкент шаҳар Юнусобод тумани ички ишлар бошқармаси жиноят қидирув ва уюшган жиноятчиликка қарши курашиш бўлими катта тезкор вакили

«Содик хизматлари учун» медали билан

Абдухаликов Абдураззак Абдумуталипович — Наманган вилояти Ички ишлар бошқармаси ёнгин хавфсизлиги бошқармаси бошлиғи

Матякубов Хурмат Бекбергенович — Хоразм вилояти Янгибозор тумани ички ишлар бўлими профилактика катта инспектори

Махкамов Фуркат Исраилович — Тошкент вилояти Оққўрғон тумани ички ишлар бўлими профилактика катта инспектори

Мирзагитов Миркамол Мирахмадович — Ўзбекистон Республикаси Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлиги Давлат фельдъегерлик хизмати катта инспектори

Муратов Миркомил Мурсалович — Қашқадарё вилояти Қарши шаҳар ички ишлар бошқармаси профилактика катта инспектори

Мустафаев Тимур Муйдинжонович — Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Тергов бош бошқармаси бўлим бошлиғининг ўринбосари

Наркулов Рустам Янгибаевич — Сурхондарё вилояти Термиз тумани ички ишлар бўлими катта эксперти

Норкубилов Бекзод Улашевич — Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Қоровул қўшинлари бош бошқармаси ҳарбий қисм командирининг ўринбосари

Раҳманкулов Улуғбек Каримкулович — Сирдарё вилояти Боеўт тумани ички ишлар бўлими профилактика катта инспектори

Сартаева Шохиста Яхшибековна — Жиззах вилояти Ички ишлар бошқармаси шахсий таркиб билан ишлаш хизмати бошлиғининг ёрдамчиси

Турсунов Абборжон Анварович — Фарғона вилояти Ички ишлар бошқармаси тергов бошқармаси бўлинка бошлиғи

Юлдашов Абдумажид Мардиевич — Самарқанд вилояти Ички ишлар бошқармаси йўл ҳаракати хавфсизлиги бошқармаси бошлиғининг ўринбосари

«Шухрат» медали билан

Абдураимов Ойбек Тошбоевич — Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги махсус отряди катта мутахассис-кинолоғи

Аслонов Тўлқин Олимович — Қашқадарё вилояти Ички ишлар бошқармаси ёнгин хавфсизлиги бошқармаси бўлим бошлиғи

Баротов Тулкин Тухтаевич — Бухоро вилояти Гиждуvon тумани ички ишлар бўлими профилактика катта инспектори

Махамедов Азим Суннатович — Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси патруль-пост хизмати бригадаси бўлинка командири

Мирзаев Фарходжон Одилжонович — Наманган вилояти Учқўрғон тумани ички ишлар бўлими профилактика катта инспектори

Нажмиддинов Низомидин Садиринович — Фарғона вилояти Данғара тумани ички ишлар бўлими профилактика катта инспектори

Сафаров Сайдулло Қаршибоевич — Сурхондарё вилояти Узун тумани ички ишлар бўлими кўриқлаш бўлинка бошлиғи

Юсупов Аббор Алимжонович — Транспортдаги Ички ишлар бошқармаси «Андижон» темир йўл бекатаидаги тармок ички ишлар бўлими жиноят қидирув ва уюшган жиноятчиликка қарши курашиш бўлинка катта тезкор вакили

Ўзбекистон Республикаси Президенти вазифасини бажарувчи Ш. МИРЗИЁЕВ

Тошкент шаҳри, 2016 йил 24 октябрь

ИҚТИСОДИЁТИМИЗНИНГ ЮКСАК САЛОҲИЯТИ

X Халқаро саноат ярмаркаси ва Кооперация биржасида намоиш этилмоқда

Юртимизда амалга оширилаётган изчил ислохотлар туфайли иқтисодиёт тармоқларида барқарор ўсиш суръатлари кўзатишда. Жорий йилнинг тўққиз ойида ялпи ички маҳсулот ҳажми 2015 йилнинг шу давридагига нисбатан 7,8 фоиз ўсгани шундан далолат беради. Шубҳасиз, бундай юқори натижага эришилшида саноатдаги сифат ўзгаришлари муҳим омил бўлди.

Дарҳақиқат, кейинги йилларда соҳада маҳсулот тайёрлаш ҳажми қайта ишлаш ҳисобига кўпаймоқда. Масалан, шу йилнинг ўтган даврида 2015 — 2019 йилларда тайёр маҳсулотлар, бутловчи буюмлар ва материаллари ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш дастурига киритилган корхоналар томонидан 50 дан ортиқ турдаги саноат

маҳсулотлари ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Нефть-газ-кимё ускуналари, конвейер ускуналари, шундан бунён мазкур Қонунга мувофиқ, ҳар йили ички ишлар идоралари хондимлари 25 октябрни касб байрами сифатида муносиб нишонлаб келмоқда. Дарҳақиқат, мустақилликнинг ilk йиллариданоқ жамиятда барқарорлиқни сақлаш, халқимиз тинчлиги ва осойишталигини таъминлаш ҳамда қонунийлик ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлашнинг муҳим омилли сифатида ички ишлар органлари тизимида кенг қўламли ислохотлар амалга оширила бошланди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қ А Р О Р И

2017 — 2021 йилларда қишлоқ жойларда янгиланган намунавий лойиҳалар бўйича арзон уй-жойлар қуриш дастури тўғрисида

(**Давоми. Бошланishi 1-бетда).**

6. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги: иштирок этувчи тижорат банкларининг буюртманомалари бўйича иштирок этувчи тижорат банкларининг маржаси йилига 4 фоиз миқдорда бўлишини ҳисобга олган ҳолда, йилига 3 фоизли ставка бўйича 5 йиллик имтиёзли даврни ўз ичига олувчи 15 йил муддатга миллий валютада кредит линиялари очсин, бунда кредит линияси маблағларини Дастур доирасида уйлар қуришга мақсадли йўналтирсин;

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий вазирлиги, Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлиги, Марказий банк ва иштирок этувчи тижорат банклари билан биргаликда Дастурни амалга оширишга халқаро молия институтлари ва хоржий ҳукуматларнинг молиялаштирувчи ташкилотларининг имтиёзли узоқ муддатли кредитларини жалб этиш масаласини ишлаб чиқсин.

7. Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт вазирлиги:

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ҳокимликлари, Ўзбекистон Республикаси Давлат архитектура ва қурилиш қўмитаси, иштирок этувчи тижорат банклари ва Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Ижтимоий тадқиқотлар институти билан биргаликда қишлоқ аҳолисининг уй-жойларнинг ҳар бир намунасига бўлган талабини ўрганиш натижаларидан келиб чиқиб, 2017 йил 1 апрелгача бўлган муддатда Вазирлар Маҳкамасига кейинги йилларда Қишлоқ жойларда намунавий лойиҳалар бўйича арзон уй-жойлар қуриш дастурини амалга ошириш параметрлари юзасидан таклифлар киритсин;

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, Марказий банк ва Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлиги билан биргаликда 2018 — 2021 йилларда Қишлоқ жойларда намунавий лойиҳалар бўйича арзон уй-жойлар қуриш дастурини молиялаштириш миқдорлари ва манбаларини белгиласин, шу жумладан, халқаро молия институтлари ва хоржий ҳукуматларнинг молиялаштирувчи ташкилотларининг кредит маблағларини жалб этишни назарда тўтсин.

8. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар ҳокимликлари келгуси йилга Қишлоқ жойларда намунавий лойиҳалар бўйича арзон уй-жойлар қуриш дастури доирасида ҳар йили белгиланган тартибда:

1 майгача — Ўзбекистон Республикаси Ер ресурслари, геодезия, картография ва давлат кадастри давлат қўмитаси ҳамда Давлат архитектура ва қурилиш қўмитаси билан келишган ҳолда, кейинчалик уйлар, муҳандислик-транспорт коммуникациялари ва ижтимоий ва бозор инфратузилмаси объектлари қуриш учун «Қишлоқ қурилиш инвест» ИК МЧЖга бериладиган, қишлоқ ҳўжалиги мақсадидаги ерлар тоифасига ва ўрмон фондига кирмайдиган, ташқи муҳандислик коммуникацияларига уланадиган массивлар

рўйхати тасдиқлаш учун Вазирлар Маҳкамасига киритилишини;

1 сентябргача — иштирок этувчи тижорат банклари билан биргаликда талабгорлар аниқланишини ва уйлар қуриш учун уларнинг дастлабки бадаллари шакллантирилишини;

1 октябргача — «Қишлоқ қурилиш инвест» ИК МЧЖ ва Ўзбекистон Республикаси Давлат архитектура ва қурилиш қўмитаси билан биргаликда фойдаланишга тайёр ҳолда топшириш шартларида уйлар қуриш учун Қурилиш-пудрат ташкилотлари реестрига киритилган пудрат ташкилотларини аниқлаш бўйича танлов савдолари ўтказилишини;

1 ноябргача — «Ўзбекэнерго» АЖ, «Ўзтрансгаз» АҚ, Республика йўл жамғармаси ва «Қишлоқ қурилиш инвест» ИК МЧЖ билан биргаликда янгидан қуриладиган қишлоқ тураржой массивларида муҳандислик-транспорт коммуни-кациялари ва инфратузилма объектлари қуриш учун Қурилиш-пудрат ташкилотлари реестрига киритилган пудрат ташкилотларини аниқлаш бўйича танлов савдолари ўтказилишини тасминласинлар.

9. «Қишлоқ қурилиш инвест» ИК МЧЖ Қишлоқ жойларда намунавий лойиҳалар бўйича арзон уй-жойлар қуриш дастури доирасида тураржой массивларида сув таъминоти объектлари ва автомобиль йўллари қуриш бўйича буюртмачи этиб белгилансин.

10. Белгилансинки, тураржой массивларида сув, электр, газ таъминоти объектлари ва автомобиль йўллари қуриш тегишли равишда республика бюджети, «Ўзбекэнерго» АЖ, «Ўзтрансгаз» АҚ ва Республика йўл жамғармаси маблағлари ҳисобига амалга оширилади.

11. «Қишлоқ қурилиш банк» АТБ Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт вазирлиги, Молия вазирлиги, Адлия вазирлиги, иштирок этувчи тижорат банклари ва «Қишлоқ қурилиш инвест» ИК МЧЖ билан биргаликда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларининг тавсиялари асосида, ариза берувчи — уй қурувчининг Дастурдаги иштироки тартиби тўғрисидаги низоом лойиҳасини бир ой муддатда тасдиқлаш учун Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига киритсин.

12. 2017 — 2021 йилларда қишлоқ жойларда намунавий лойиҳалар бўйича арзон уй-жойлар қуриш дастури доирасида 2022 йил 1 январгача:

пудрат ташкилотлари — «Қишлоқ қурилиш инвест» ИК МЧЖ билан тузилган шартномалар бўйича фойдаланишга тайёр ҳолда топшириш шартларида массивларда уйлар, сув таъминоти объектлари ва автомобиль йўллари қуриш бўйича ишлар ҳажмлари учун — солиқларнинг барча турларини ва давлат мақсадли жамғармаларига мажбурий ажратмалар тўлашдан;

субпудрат ташкилотлари — массивларда уйлар, сув таъминоти объектлари ва автомобиль йўллари қуришга «Қишлоқ қурилиш инвест» ИК МЧЖ билан шартномалар тузган бош пудрат ташкилотлари билан тузилган

контрактлар бўйича улар томонидан бажариладиган ишлар ҳажмлари учун — яғона солиқ тўлови тўлашдан;

қурилиш материаллари ва асбоб-ускуналар ишлаб чиқарувчи ташкилотлар, шунингдек, уларни ташийдиган ташкилотлар — фойдаланишга тайёр ҳолда топшириш шартларида уйлар қуриш учун «Қишлоқ қурилиш инвест» ИК МЧЖга ва «Қишлоқ қурилиш инвест» ИК МЧЖ билан шартномалар тузган бош пудрат ташкилотларига қурилиш материаллари ва асбоб-ускуналарни реализация қилиш ва уларни ташуш (жумладан, импорт материалларни) ҳажмлари учун қўшилган қиймат солиғи, яғона солиқ тўлови ва давлат мақсадли жамғармаларига мажбурий ажратмалар тўлашдан;

«Қишлоқ қурилиш инвест» ИК МЧЖ — солиқларнинг барча турларини ва давлат мақсадли жамғармаларига мажбурий ажратмалар тўлашдан;

«Қишлоқ қурилиш лойиҳа» МЧЖ — «Қишлоқ қурилиш инвест» ИК МЧЖ билан тузилган шартномалар бўйича уйлар, муҳандислик-транспорт коммуникациялари ва инфратузилма объектлари қуриш бўйича бажарилган лойиҳа-қидирув ишлари ҳажмлари учун — қўшилган қиймат солиғи тўлашдан;

«Ўзсаноатэкспорт» АЖ — 7-иловага мувофиқ республикада ишлаб чиқарилмайдиган, четдан олиб келинадиган ёғоч-тахта материаллари, томга ёпиладиган металл листлар учун божхона тўловларидан (божхонада расмийлаштириш йиғимлари бундан мустасно), шунингдек, Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланадиган рўйхат бўйича бошқа қурилиш материаллари учун, улар «Қишлоқ қурилиш инвест» ИК МЧЖга сотилганда — қўшилган қиймат солиғи тўлашдан;

«Тошкент қишлоқ қурилиш сервис» МЧЖ ва транспорт корхоналари — металл листларни кайта ишлаш ва уларни «Қишлоқ қурилиш инвест» ИК МЧЖга етказиб бериш бўйича ишлар ҳажмлари учун — қўшилган қиймат солиғи, яғона солиқ тўлови ва давлат мақсадли жамғармаларига мажбурий ажратмалар тўлашдан озод этилсин.

Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси ушбу қарорда назарда тутилган солиқ ва божхона имтиёзларидан тўғри фойдаланилиши устидан қатъий назорат ўрнатсин.

13. Қуйидагиларга истисно тарикасида:

2017 йил 1 мартгача бўлган муддатда — 2, 3 ва 4-иловаларда кўрсатилган уйларнинг қурилиш-монтаж ишларини лойиҳа-смета ҳужжатларини ишлаб чиқиш билан бир вақтда амалга оширишга;

2017 йил 1 январгача фойдаланишга топшириш юзасидан зарур чоралар қўрилган ҳолда 0,02 гектар майдондаги ер участкаларига жойлаштириладиган 26 та икки, уч қаватли кўп квартирали (2 ва 3 хонали) уйларни ва 130 та бир қаватли 2, 3 хонали уйларни жорий йилда қуришни бошлашга;

8-иловага мувофиқ рўйхат бўйича уйлар қуриш учун бош

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ «2017 — 2021 ЙИЛЛАРДА ҚИШЛОҚ ЖОЙЛАРДА ЯНГИЛАНГАН НАМУНАВИЙ ЛОЙИҲАЛАР БЎЙИЧА АРЗОН УЙ-ЖОЙЛАР ҚУРИШ ДАСТУРИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ҚАРОРИГА ШАРҲ

Кейинги йилларда республикада қишлоқ аҳоли пунктларининг меъморий қиёфасини яхшилаш, намунавий лойиҳалар бўйича якка тартибда уй-жойлар қуриш ҳисобига қишлоқ аҳолисининг ҳаёти даражаси ва сифатини ошириш, қишлоқда муҳандислик ва транспорт коммуникацияларини, ижтимоий инфратузилма объектларини жадал ривожлантириш бўйича кўламли ишлар амалга оширилди. Фақат 2009 — 2016 йилларда қишлоқ жойларда 1308 тураржой массивида умумий майдони 9 миллион 573 минг квадрат метр бўлган 69 557 та шинам уй-жой қурилди. Қишлоқлардаги 83,5 мингдан ортиқ оиланинг яшаш шароити яхшиланди.

Шу билан бирга, ўрганиш яқунлари аҳолининг реал эҳтиёжларини ва харид қобилиятини, шунингдек, миллий менталитетни ва қишлоқ жойларда яшаш шароитларини тўлиқ ҳисобга олувчи қурилишнинг юқори самарадорлигини таъминлайдиган принципиал жиҳатдан янги ёндашувларни ишлаб чиқиш зарурлигини кўрсатди.

Қишлоқ аҳолисининг замонавий ва арзон уйларга бўлган ўсиб бораётган эҳтиёжи имтиёзли кредит беришини юқори даражадаги шартларини жорий этишни, энергияни тежайдиган материаллар ва асбоб-ускуналарнинг янги турларидан фойдаланишни янада кенгайтиришни, шунингдек, барпо этилаётган уйларнинг таннархини пайсантиришни талаб қилаётқанда.

Ушбу муҳим вазифалар ҳисобга олинган ҳолда қабул қилинган қарор қишлоқ аҳолисининг кенг қатламлари учун замонавий ва шинам уйлардан фойдаланиш даражасини тубдан оширишга, ер ресурсларидан оқилона фойдаланишни тасминлашга ва қишлоқ жойларда якка тартибда уй-жой қурилишини янада ривожлантиришга йўналтирилган.

Қарор тўпланган тажрибани ўрганишни ҳисобга олиб қишлоқ жойларда якка тартибда уй-жой қурилишига янгича ёндашувни мустаҳкамлайди. Қарорда беш йиллик даврга мўлжалланган қишлоқ жойларда арзон уйлар қуришнинг кўламли Дастурини амалга ошириш назарда тутилган.

Дастурга асос қилиб олинган янгиланган намунавий лойиҳалар қишлоқ аҳолисининг юқорида кўрсатиб ўтилган талаблари ва эҳтиёжларини тўлиқ ҳисобга олади, чунки уларнинг фикрлари ва истак-хоҳишлари ҳисобга олиниб ишлаб чиқилган.

Дастурда қишлоқ жойларда нарх параметрлари ва шинамллигига кўра якка тартибдаги уй-жойлар намуналарининг учта энг арзон турларини қўшимча равишда барпо этиш назарда тутилади.

Жумладан, **биринчи тури** бўйича уч ёки тўрт йўлакли, ҳўжалик иморатлари ва обод ҳовлилари бўлган икки ва уч қаватли кўп квартирали уйлар барпо этилиши назарда тутилади. Мисол учун бундай уйларда умумий майдони 42,4 квадрат метр ва тахминий қиймати 72,5 миллион сўм, ҳўжалик иморатлари ҳисобга олинган ҳолда 85,0 миллион сўм бўлган икки хонали квартиралар қуриш режалаштирилмоқда.

Ўз навбатида, уч хонали квартираларнинг майдони 52,4 квадрат метр ва тахминий қиймати 88,5 миллион сўм, ҳўжалик иморатлари ҳисобга олинган ҳолда 100,7 миллион сўм бўлади.

Бундан ташқари, кўрсатиб ўтилган кўп квартирали уйларни қуришда квартиралар эгаларининг эҳтиёжларини қондириш мақсадида ҳовлида жойлаштириладиган иморатлар — болалар майдончалари, дам олиш учун айвонлар, душ ва бошқалар барпо этиш назарда тутилади.

Иккинчи турига мувофиқ аҳоли зич жойлашган туманларда 2 сотих майдондаги ер участкасида барпо этиладиган бир қаватли икки ва уч хонали арзон уйлар қуриш мўлжалланмоқда. Бундай икки хонали уйларнинг умумий майдони 53,0 квадрат метр ва тахминий қиймати 93,8 миллион сўм, ҳўжалик иморатлари ҳисобга олинган ҳолда 101,5 миллион сўм бўлади.

Уч хонали уйларнинг умумий майдони 63,5 квадрат метр ва тахминий қиймати 111,0 миллион сўм, ҳўжалик иморатлари ҳисобга олинган ҳолда 118,7 миллион сўм

бўлади. Уйларнинг ҳовлисида ҳўжалик иморатлари қуриш назарда тутилади.

Учинчи тури 4 сотих майдондаги ер участкасида барпо этиладиган умумий майдони 115,0 квадрат метр бўлган яғона блокка бирлаштирилган икки қаватли тўрт хонали уйлар қуришни назарда тутади. Бунда кўрсатиб ўтилган уйларнинг тахминий қиймати 162,0 миллион сўмни, ҳўжалик иморатлари ҳисобга олинган ҳолда 181,8 миллион сўмни ташкил этади. Уйларнинг ҳовлисида ҳўжалик иморатлари қуриш назарда тутилади.

Агар 2009 йилда қабул қилинган Қишлоқ жойларда намунавий лойиҳалар бўйича якка тартибда уй-жойлар қуриш дастури доирасида уй қурувчининг дастлабки бадали 25 фоизни ташкил этган бўлса, янги Дастур бўйича ушбу бадал биринчи ва иккинчи турдаги уйларни қурувчилар учун атиги 15 фоизни ташкил этади. Бу арзон уйлар Дастурига қишлоқ аҳолисининг кенг қатламларини жалб этишга кўмаклашади.

Бундан ташқари, ипотека кредити уч йиллик имтиёзли давр ва биринчи 5 йил мобайнида йиллик 7 фоиз миқдоридаги фоиз ставкаси билан 15 йил муддатга берилади. Кейинги йилларда кредитнинг фоиз ставкаси Марказий банкнинг ҳозирги вақтда йиллик 9 фоизни ташкил этадиган кайта молиялаштириш ставкасидан ортиқ бўлмайди.

Дастурни молиялаштиришга фақат 2017 йилда 2 триллион 121,5 миллиард сўм йўналтирилади, шу жумладан, уй қурувчиларнинг маблағлари билан биргаликда давлат бюджетидан 350,0 миллиард сўм ажратилади, шунингдек, тижорат банкларининг 2 триллион сўмдан ортиқ миқдордаги кредит ресурсларини жалб этиш назарда тутилади.

Умуман олганда, Дастурда 2017 йилда 15 мингта янги уй ва квартира, шу жумладан, 4608 та биринчи турдаги, 3739 та иккинчи турдаги, 3672 та учинчи турдаги уйни ҳамда 0,06 гектар майдонга 3, 4 ва 5 хонали 2981 бир қаватли уй қуриш назарда тутилади.

иборат таркибда тузилган эксперт гуруҳлари иш олиб бормоқда. Қонунга биноан, сайловда иштирок этишига ижозат берилган сиёсий партия Ўзбекистон Республикаси Президентлигига кўрсатилган номзодни қўллаб-қувватлаш юзасидан жами сайловчиларнинг камида бир фоизининг, камида саккизта маъмурий-ҳудудий тузилма намоянада бўлган сайловчилар-нинг имзосини тўплаган бўлиши керак.

Имзо varaқалари тўғри тўлдирилган-лиги етти кунлик муддат ичида текши-рилади. Қонунга асосан, текшириш учун имзо varaқалари танлаш йўли билан ажратиб олинishi мумкин. Сайловчи-лар имзолари ва сайлов varaқаларига имзо қўйган сайловчилар тўғрисидаги тегишли маълумотлар зарур миқдори-нинг камида 15 фоизи теширувдан ўтка-зилади. Бунда текшириш учун сайлов-чиларнинг ҳар бир номзодни ёқлаб бе-рилган имзолари бир хил миқдори сак-кизта маъмурий-ҳудудий тузилманинг ҳар биридан тенг танлаб олинади. Эксперт гуруҳлари аъзолари ҳар бир имзо varaқасини кўздан кечирадilar, бунда уларнинг тўғри тўлдирилганли-ги, йўл қўйилган тузатишлар, ўчириб ёзилган жойлар мавжудлигига, турли шахслар томонидан тўлдирилганлиги-га, ўхшаш имзолар, қўшимча имзо би-лан тасдиқланган тузатишлар мавжуд-лигига алоҳида эътибор берадилар. Кўздан кечириш пайтида камчилик-лари аниқланган ёки шубҳа туғдира-диган ноаниқликлар мавжуд имзо va-рақалари батафсил текшириш учун аж-ратиб олинади. Таъкидлаш жоизки, эксперт гуруҳи

пудрат ташкилотларига марказлаштирилган тартибда етказиб бериладиган асосий қурилиш материаллари ва асбоб-ускуналарнинг «Қишлоқ қурилиш инвест» ИК МЧЖ томонидан тендер савдолари ўтказилмасдан энг мақбул таклифлар танлови орқали сотиб оlinишига рухсат берилсин.

14. Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт вазирлиги, «Ўзқурилишматериаллари» АҚ ва «Ўзметкомбинат» АЖ буюртмачи ва лойиҳалаш ташкилотининг асосланган ҳисоб-китоблари бўйича ушбу қарор билан тасдиқланган Дастур доирасида уйлар, муҳандислик-транспорт коммуникация-лари ва ижтимоий инфратузилма объектлари учун тартибга солинадиган нарҳлар бўйича цемент ва металл прокати ажратилишини таъминласинлар.

15. Ўзбекистон Республикаси Давлат архитектура ва қурилиш қўмитаси «Қишлоқ қурилиш инвест» ИК МЧЖ, «Қишлоқ қурилиш лойиҳа» МЧЖ, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ҳокимликлари билан биргаликда Дастурни амалга ошириш доирасида қурилиш-монтаж ишлари бажарилиши сифати ва лойиҳа ечимлари, шунингдек, шахарсозлик нормалари ва қоидаларига риоя этилиши устидан давлат архитектура-қурилиш, техник ва муаллифлик назоратлари юртилишини таъминласин.

16. Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси, Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги, Ўзбекистон Магбуот ва ахборот агентлиги Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ҳокимликлари, Ўзбекистон Республикаси Давлат архитектура ва қурилиш қўмитаси, «Қишлоқ қурилиш инвест» ИК МЧЖ ва иштирок этувчи тижорат банклари билан биргаликда Қишлоқ жойларда намунавий лойиҳалар бўйича арзон уй-жойлар қуриш дастурининг мақсадлари ва вазифалари омвий ахборот воситаларида кенг ёритилишини ташкил этинсалар.

17. «Қишлоқ қурилиш банк» АТБ, «Қишлоқ қурилиш инвест» ИК МЧЖ Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, Иқтисодиёт вазирлиги ва Адлия вазирлиги билан биргаликда бир ой муддатда Вазирлар Маҳкамасига қонун ҳужжатларига ушбу қарордан келиб чиқувчи ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида таклиф киритсин.

18. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари Р. С. Азимов ва Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Б. И. Закиров зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти вазифасини бажарувчи	Ш. МИРЗИЁЕВ
Тошкент шаҳри, 2016 йил 21 октябрь	

имзо varaқаларини текширишни сиёсий партиялар вакиллари иштирокида очик-ошқора ва ҳолисона олиб бормоқда.
Текширув яқунланганч, имзо varaқа-ларини тақдим этган ҳар бир сиёсий партия бўйича эксперт гуруҳи томони-дан имзо varaқалари тўғри тўлдирил-ганлигини текшириш яқунлари тўғри-сида хулоса тузилади. Хулосанинг нус-хаси сиёсий партиянинг вакилига ҳам берилади. Ушбу баённома Марказий сайлов комиссиясининг тегишли қаро-рини қабул қилиш учун асос ҳисобла-нади ҳамда унга илова қилинади.
Хулоса ўрнида айтиш кераки, ма-лакали мутахассислардан таркиб топ-ган эксперт гуруҳлари томонидан имзо varaқалари тўғри тўлдирилганлигини текшириша қонунчилик қоидаларига қатъий амал қилган ҳолда, адолатли ва ҳолисона ёндашилмоқда.

«Халқ сўзи» мухбири К. ХИДИРОВ ёзиб олди.

ЎзЛиДеП ваколатли вакили Марказий сайлов комиссиясига ҳужжатлар топширди

2016 йил 22 октябрь куни Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати — Ўзбекистон Либерал-демократик партиясининг ваколатли вакили Марказий сайлов комиссиясига сиёсий партия томонидан кўрсатилган Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодни рўйхатга олиш учун зарур ҳужжатларни тақдим қилди.

САЙЛОВ — 2016

Шу муносабат билан ташкил этилган тадбирда Марказий сайлов комиссияси аъзолари, сиёсий партия ва оммавий ахборот воситалари вакиллари қатнашди.

Қонунчиликка асосан, сиёсий партия раҳбарининг Марказий сайлов комиссиясига Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодни рўйхатга олиш

ни илтимос қилиб ёзган ариза-си тақдим этилди. Аризага Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати — Ўзбекистон Либерал-демократик партияси VIII съездининг Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод кўрсатиш тўғрисидаги қарори, съездининг Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзод кўрсатиш тўғрисидаги баён-номаси, партия томонидан кўрсатилган Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзоднинг ўз номзоди овозга қўйили-

шига рози эканлиги тўғрисидаги аризаси, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президентлигига номзодни қўллаб-қувватловчи сайловчиларнинг имзо варақалари илова қилинди. Марказий сайлов комиссияси сиёсий партиянинг ваколатли вакилига ҳужжатлар қабул қилиб олинган сана ва вақт кўрсатилган маълумотномани берди. Тақдим этилган ҳужжатларнинг сайлов қонунчилиги талабларига мувофиқлиги қонунда белгиланган муддатда қўриб чиқилади.

Ҳозирги кунда Марказий сайлов комиссиясида имзо варақаларининг тўғри тўлдирилганлигини текшириш юзасидан ички ишлар, адлия органлари, аҳолини ҳисобга олиш билан шуғулланувчи муассасалар мутахассислари, шунингдек, жамоатчилик вакилларидан иборат экспертлар гуруҳлари ўз ишчини давом эттирмоқда.

Кобил ХИДИРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

АНЖУМАН

Тошкентда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ташкил топган кун муносабати билан матбуот анжумани ўтказилди. Унда мамлакатимизнинг қатор вазирлик ва идоралари, жамоат тузилмалари, халқаро ташкилотлар вакиллари ҳамда оммавий ахборот воситалари ходимлари қатнашди.

Ўзбекистон — БМТ: ЭЗГУ МАҚСАДЛАР ЙЎЛИДА ИЗЧИЛ ҲАМКОРЛИК

Ўзбекистонда истиқлол йилларида тинчлик, осойишталик, миллатлараро ҳамжиҳатликни мустаҳкамлаш, аҳоли турмуш даражаси ва сифатини юксалтириш масаласига давлат сиёсатининг устувор йўналишларидан бири сифатида эътибор қаратиб келинаётгани таъкидланди. Мазкур эзгу мақсад йўлида қатор нуфузли халқаро ташкилотлар, айниқса, БМТ билан изчил ҳамкорлик йўлга қўйилган. Бу бежиз эмас, албатта. Боиси, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти барча давлатларнинг, минтақаларнинг, бутун жаҳон ҳамжамиятининг энг муҳим муаммоларини муҳокама қилиш ва ечиш учун тузилган ноёб ташкилот, халқларнинг тинч-товуш яшашга бўлган эзгу ирода-сининг буюк рамзи, инсоният маънавий тараққиётининг ёрқин нашонасидир. Мамлакатимиз БМТга 1992 йилнинг 2 мартида аъзо бўлган. Ушундан буюн давлатимиз Ўшароги ушбу ташкилотнинг Нью-Йоркдаги бош қароргоҳи олдида хилпираб турибди.

Айни пайтда юртимизда БМТнинг Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти, Таълим, фан ва маданият масалалари бўйича ташкилоти (ЮНЕСКО), Озиқ-овқат ва қишлоқ ҳўжалиги ташкилоти (ФАО), Болалар жамғармаси (ЮНИСЕФ), Аҳолишунослик жамғармаси, Тараққиёт дастури, Гиёҳванд моддалар ва жиноятчиликка қарши курашиш бўйича шартномалар асосида сотиб олиш борасида барча шарт-шароит яратилган. Махсулотни етказиб бериш бўйича шартномалар ярамқа дирекцияси рўйхатидан ўтказилиб, реестрга киритилди.

Шу билан бирга, анжуманда сугурта, стандартлаштириш ва сертификатлаштириш ташкилотлари, тижорат банкларининг махсус стендлари ҳам ташкил этилганки, бу ҳам уларга қўшимча қўлайликлар яратади, албатта. Ярамқа доирасида, шунингдек, турли семинар ҳамда тақдимот маросимлари ўтказилади. Хусусан, унинг биринчи кунинда Халқаро саноат ярмаркаси ва Кооперация биржаси дирекцияси, Олмалик ҳамда Навоий кон-металлургия қўшма корхоналари томонидан импорт ўрнини босувчи, тайёр махсулот ҳамда бутловчи қисмлар намойиш қилинапти. “Elektrqishloqurilish”, “Elektrtarmoqqurilish”, “Elektrroizolit”, “Elektron hisoblagich” корхоналарининг юқори кучлининг электр узатиш линиялари, металл конструкциялар, темир-бетон таянчлари, иссиқлик изоляция материалларини шулар жумласига киритиш мумкин.

“Ўзбекнефтгаз” Миллий холдинг компанияси стендлари эса саноат форумининг 70 квадрат метр худудини эгаллаган бўлиб, бу ерда тизимдаги олти

Дилшод УЛУҒМУРОВОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Ҳасан ПАЙДОЕВ олган суратлар.

нуфузли вакиллари бир неча марта ташриф буюрди.

Тадбирда шулар ҳақида алоҳида сўз юритилиб, ижтимоий-иқтисодий, маданий-маърифий, гуманитар ва бошқа соҳаларда икки томонлама алоқалар мустаҳкамлашни бораётгани қайд этилди.

Авалло, шуни айтишни истардимки, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Ўзбекистонни давлат ва жамиятнинг турли жаҳдалари барқарор тараққий топаётган, Марказий Осиё минтақасида тинчлик ва ҳавфсизликни мустаҳкамлашда муҳим роль ўйнайдиган яқин ҳамкори, деб билади, — деди БМТнинг мамлакатимиздаги доимий мувофиқлаштирувчиси, БМТ Тараққиёт дастурининг доимий вакили Стефан Приснер. — Юртимизда Мингйиллик ривожланиш мақсадларига эришиш йўлида қатор ютуқлар кўлга киритилгани тахсинга лойиқ. 2010 — 2015 йилларини ўзида БМТ Тараққиёт дастури билан ҳамкорликда 162 миллион АҚШ долларидан зиёд илҳиҳалар амалга оширилгани бунга яқин мисолдир. Айни пайтга келиб эса 2016 — 2020 йилларни ўз ичига олган навбатдаги босқич дастурлари доирасида иқтисодий фаровонлик, ижтимоий ҳимоя, соғлиқни сақлаш, таълим, атроф-муҳит муҳофазаси ва самалари бошқаруви соҳаларида икки йиллик режаларни рўйбга чиқаришга киришилди. Бу эса республикангизда олиб борилаётган кенг қамровли ислохотларни чуқурлаштириш йўлида уларо алоқаларини мизни янада мустаҳкамлашга хизмат қилиши, шубҳасиз.

Маълумот ўрнида келтириб ўтиш лозимки, бугунги кундаги глобал муаммолар ва таҳдидлар қарши БМТ ҳамда унга аъзо давлатлар томонидан 2030 йилга қадар мўлжалланган навбатдаги барқарор ривожланиш дастури амалиётга жорий этилди. Унда адолат ҳукм сурайдиган, инсон ҳуқуқлари ва тенглик таъминланган дунёни барпо этиш кўзда тутилган бўлиб, у тамойил — иқтисодий ўсиш, ижтимоий тараққиёт ва атроф-муҳит муҳофазасини ҳамбарчас боғловчи, барчанинг, хусусан, аёллар, болалар ва ёшларнинг фаровонлигини таъминлашга қаратилган 17 та Барқарор ривожланиш мақсади (БРМ) ва 169 вазифа белгилаб олинди.

Матбуот анжумани доирасида БМТ ташкил этилган сана муносабати билан режалаштирилган маданий дастурлар тақдими ҳам бўлиб ўтди.

Сонджон МАХСУМОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ИҚТИСОДИЁТИМИЗНИНГ ЮКСАК САЛОҲИЯТИ

X Халқаро саноат ярмаркаси ва Кооперация биржасида намойиш этилмоқда

(Давоми. Бошланғич 1-бетда).

Кеча пойтахтимиздаги “Ўзэкспромказ” мажмуида иш бошлаган X Халқаро саноат ярмаркаси ва Кооперация биржасининг очилиш маросимида қайд этилганидек, бундай барқарор ривожланиш кўрсаткичларига иқтисодиётни диверсификация қилиш, саноат корхоналарини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, кичик бизнес вакилларига эркин фаолият юритиши учун қўлай шарт-шароит яратиш борасида қўрилаётган чора-тадбирлар туфайли эришилмоқда. Мазкур жараёнда Ўзбекистон Республикаси Биринчи Президенти Ислам Каримовнинг 2007 йил 12 ноябрдаги “Ички тармоқ ва тармоқлар саноат кооперациясини янада кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Фармониغا биноан асос солинган ҳамда аънанавий равишда ўтказиб келинаётган ушбу тадбирнинг алоҳида ўрни бор. Зеро, ўтган даврда у саноатчиларнинг йирик иқтисодий анжумани сифатида рақобатдош, экспортдош махсулотлар ишлаб чиқариш ҳажмини кўпайтириш, ички тармоқ ва тармоқлар олоқаларини мустаҳкамлашда замонавий бозорнинг муҳим механизмига айланди. Ўтган қисқа давр ичида широкчилик сони 7 баробар, намойиш этилган махсулотлар тури 20 мингдан ошгани, махсулот етказиб бериш бўйича имзоланган шартномалар ҳажми эса 11 маротаба кўпайгани шундай дейишимизга тўла асос бўлади.

халлийлаштириш лойиҳалари асосида тайёрланган импорт ўрнини босувчи, айни чоғда экспортга йўналтирилган 200 дан зиёд товарларни келтиришган эди. Халқаро саноат ярмаркаси ва Кооперация биржаси икки босқичда ўтказилмоқда. Яъни илк босқич республикамиз худудларида уюштирилаётган бўлса, иккинчи босқич халқаро мақомада ўтказилаётди. Аникроги, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2016 йил 3 мартдаги “2016 йилда Халқаро саноат ярмаркаси ва Кооперация биржасини ташкил этиш ва ўтказиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарорига мувофиқ, жорий йилнинг март — июнь ойларида жойларда уюшқоқлик билан ташкил этилган 13 та ана шундай тадбирда 5 мингдан ортиқ саноат корхоналари қатнашди. Улар ўртасида махсулот етказиб бериш ҳамда саноат кооперацияси борасида 1 триллион сўмликдан кўпроқ шартномалар имзоланди. Тоғ-кон ускуналари, богдорчиликка мўлжалланган минитракторлар, электр генераторлари, тиббиёт жиҳозлари, евро стандартларга мос мой махсулотлари, юқори сифатли керамикалар қатнашчиларда, айниқса, катта қизиқиш уйғотди.

X Халқаро саноат ярмаркаси ва Кооперация биржаси ҳам томонлар учун ана шундай самарали бўлиши кутулапти. Чунки у ўз ичига фармацевтика, қурилиш, автомобилсозлик, машинасозлик, озиқ-овқат, металлургия, электротехника, энгил саноат сингари иқтисодиётнинг барча етакчи тармоқларини қамраб олган бўлиб, энг илғор технологиялар ёрдамида тайёрланган замонавий ва сифатли махсулотлар тақдир этилмоқда. Масалан, “Ўзбекэнерго” акциядорлик жамиятидан олинган маълумотларга кўра, ярамқада тизим корхоналари томонидан импорт ўрнини босувчи, тайёр махсулот ҳамда бутловчи қисмлар намойиш қилинапти. “Elektrqishloqurilish”, “Elektrtarmoqqurilish”, “Elektrroizolit”, “Elektron hisoblagich” корхоналарининг юқори кучлининг электр узатиш линиялари, металл конструкциялар, темир-бетон таянчлари, иссиқлик изоляция материалларини шулар жумласига киритиш мумкин.

“Ўзбекнефтгаз” Миллий холдинг компанияси стендлари эса саноат форумининг 70 квадрат метр худудини эгаллаган бўлиб, бу ерда тизимдаги олти

БУНЁДКОРЛИК

Самарқанд шаҳрида трамвай қатновини йўлга қўйиш мақсадида умумий узунлиги 6,4 километрдан иборат темир йўл излари қурилиши бошланди.

Самарқанд кўчаларида трамвай қатнайди

Яқинда Ўзбекистон Республикаси Президенти вазифасини бажарувчи, мамлакатимиз Бош вазир Шавкат Мирзиёев виллоятга ташриф домида Самарқанд шаҳрида трамвай қатновини йўлга қўйиш тақдирини билдирган эди. Ушбу ташаббус юрtdошларимиз кўнглини тоғдек кўтарди. Негаки, қадим ва ҳамиса навқирон кентда экологик тоза, самарали ҳамда замонавий жамоат транспортининг ҳаракатланиши аҳолига қўшимча қўлайлик яратиш, шаҳар жозибасини янада оширишга хизмат қилади.

Яқинда Ўзбекистон Республикаси Президенти вазифасини бажарувчи, мамлакатимиз Бош вазир Шавкат Мирзиёев виллоятга ташриф домида Самарқанд шаҳрида трамвай қатновини йўлга қўйиш тақдирини билдирган эди. Ушбу ташаббус юрtdошларимиз кўнглини тоғдек кўтарди. Негаки, қадим ва ҳамиса навқирон кентда экологик тоза, самарали ҳамда замонавий жамоат транспортининг ҳаракатланиши аҳолига қўшимча қўлайлик яратиш, шаҳар жозибасини янада оширишга хизмат қилади.

“Боштранслейх” идораси томонидан лойиҳалаштирилаётган объектда айни кунларда кўчалар ва унга туташ иншоотларни ўрганиш ишлари олиб боришмоқда. Қурилишнинг биринчи босқичини келгуси йилнинг Наврўз байрамига қадар яқунлаб, дастлабки трамвай ҳаракатини йўлга қўйиш режалаштирилган.

Йўл қурилишининг иккинчи босқичида трамвай йўналишини темир йўл вокзалидан “Сибё” деҳқон бозоригача, учинчи босқичида эса Кимёгарлар шаҳарчасигага узайтириш кўзда тутилган.

Мамадиёр ЗИЁДИНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Тинчлик ва осойишталик — улўф неъмат

(Давоми. Бошланғич 1-бетда).

Шунга мос равишда ички ишлар органларининг жиноятчиликка қарши кураш, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш, жамоат тартибини сақлаш ва фуқаролар ҳавфсизлигини таъминлаш, аҳолининг ҳуқуқий онгини ошириш борасидаги ишлари ҳам яхшиланди. Энг муҳими, тизим ҳодимларининг халқ билан ҳамкорлиги кучайтирилди. Элу юрт тинчлигига раҳна солувчи ва жамият ривожига салбий таъсир кўрсатувчи ҳолатларга қарши кенг жамоатчилик билан биргаликда, ҳамжиҳатликда кураш олиб боришга алоҳида эътибор қаратилди.

Фуқаролар йиғинларида ташкил этилган “Маҳалла посдон” жамоатчилик тузилмалари аҳоли ўртасида жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишга йўналтирилган профилактик ишларни ташкил этиш ва юритишда юлғи муҳим ўрин тутмоқда. Пировардида бутун республикамиздаги айни мингдан ортиқ маҳаллаларда жиноятчилик кескин камайишга эришилди, икки ярим мингдан зиёд маҳаллаларда эса бирор-та ҳам жиноят содир этилмади.

Биринчи Президентимиз 2007 йилда касб байрами муносабати билан соҳа ходимларига йўлланган табригиде алоҳида таъкидлаганидек, биз мураккаб замонда яшамоқдамиз. Бугунги кунда мамлакатимиз ҳаётига уюшган ва трансмиллий жиноятчилик, нарқобизнес билан боғлиқ ҳавф-хатарлар таҳдид солмоқда. Бундай бало-қазоларга қарши самарали курашиш, уларга муносиб зарба бериш ички ишлар идораларига тегишли барча хизматлардан аниқ ва ҳамжиҳатликда ҳаракат қилишни, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идораларнинг ҳар бир ходимидан ўз хизмат бурчини масъулиятни чуқур ҳис этган

ҳолда, ҳалол адо этишни талаб қилади. Айни чоғда унда мазкур талабларни бекаму кўст адо этиш учун амалга оширилиши лозим бўлган устувор вазифалар белгилаб берилган эди. Яъни бугун юксак профессионализм, ҳушмуомалалик, одамлар орасига кириб бориш, ёшлар қалбига йўл топа билиш, оила ва мактаб билан мустаҳкам алоқа ўрнатилган ҳар бир профилактика инспекторининг қундалик вазифасига айланади. Бунда ходимларимиз фаолияти, энг аввало, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш, барқамол авлоднинг тарбиялашга кўмаклашиш, ёшларимизни турли жинойат гуруҳлар ва диний-экстремистик оқимлар таъсирига тушиб қолишдан асраб-авайлашга қаратилди.

Кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйиш, шахсий таркибни маънавий-ахлоқий жиҳатдан тарбиялаш, ходимлар онги ва дунёқарашини юксалтириш ҳам долзарб вазифаларимиздандир. Шундан келиб чиққан ҳолда, ички ишлар органлари, ИИВ таълим муассасалари ва ҳарбий қисмлари шахсий таркиби ўртада хизмат интизомии ва қонунийликни мустаҳкамлаш, ходимлар ҳуқуқий маданиятини юксалтириш, билим ва касб маҳоратини ошириш, улар ўртасида тарбиявий ишларни қўлайтиришга алоҳида эътибор қаратилаётди.

Халқимизнинг тинчлик-осойишталигини асраш, ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш йўлидаги мураккаб ҳамда масъулиятли вазифаларни шараф билан адо этиб, фидойилик намунасини кўрсатган ходимларимиз хизмати давлатимиз томонидан муносиб тақдирланиб келинаётди. Биргина 2016 йилнинг ўтган даврида ички ишлар органларининг 96 нафар ходими давлатимизнинг юксак муқофотларига сазовор

бўлганлиги, икки юздан ортиғи вазириликнинг “A’lo xizmatlari uchun” кўркак нишонии билан тақдирлангани бунинг бир мисолидир.

Утган йиллар мубойида ички ишлар органларининг моддий-техника базаси мустаҳкамланди, замонавий техника ва ахборот-коммуникация технологиялари билан тўлиқ таъминланди. Жиноятни тезкорлик билан очинда қўл келадиган самарали тезкор-қидирув тизими яратилди. Шунингдек, замонавий моддий-техника ва криминалистик базага эга тергов аппаратлари шакллантирилди.

Амалга оширилган ушбу чора-тадбирлар натижасида сўнгги беш йилнинг ўзида юртимизда жиноятчилик 12 фоиз камайишга эришилди. Жумладан, фуқаролар ҳаёти ва соғлиғига қаратилган жиноятлар 30 — 40 фоиз, талончилик ва ўғирлик ўтган асрининг 90-йилларидаги қараганда қарийб икки баравар камайди. Асосийси, қўллаб қишлоқ ва маҳаллаларимизда жиноятлар сезиларли даражада камайиб, одамларимиз турмуш фаровонлиги ва эртанги кунга бўлган ишончи тобора ортиб бормоқда. Бизни янаям кўпроқ қувонтирадигани шуки, бугун халқимиз юртимиз тинчлиги ва осойишталигини таъминлаб келаётган ходимларимиздан миннатдор бўлмоқда.

Халқимиз ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлаш мақсадида уларнинг ариза ва шикоятларини ўз вақтида қўриб қишиш ҳам доимий эътиборимиздаги вазифалардан саналади. ИИВнинг барча марказий соҳавий хизматларига “Электрон қабулхона” орқали келиб тушган ҳар қандай мурожаат бўйича шахсан биринчи раҳбар масъулияти белгилашиб, соҳавий раҳбарларга эса ариза бўйича тўлиқ ва сифатли маълумотларни ўз вақтида тақдим этиш, мурожаатларнинг ҳисобини юритиш

ва таҳлил қилиш вазифалари юклатилди.

Бу борадаги ишлар самарадорлигини ошириш мақсадида шу йил бошида вазириликнинг 2016 — 2017 йиллар давомида ички ишлар органларининг мурожаатлар билан ишлаш соҳасидаги фаолиятини такомиллаштириш концепцияси қабул қилинди. Уни амалга ошириш бўйича аниқ чора-тадбирлар дастури ишлаб чиқилиб, вазифалар ихроси доирасида мурожаатлар билан ишлаш тизими такомиллаштирилди, моддий-техника базаси мустаҳкамланди. Электрон, озаки ва ёзма мурожаатларни қўриб қишиш учун қўлай шарт-шароитлар яратилди.

Вазирлигимизда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг виртуал қабулхонаси орқали келиб тушаётган мурожаатлар билан ишловчи махсус тизим фаолияти йўлга қўйилди. Бўлим зарур техника воситалари билан тўлиқ таъминланди ва унинг фаолияти алоҳида назоратга олинди.

Ички ишлар вазириликнинг сайти орқали фуқароларга ўндан ортиқ интерфасол хизматлар кўрсатилмоқда. Сайт Ягона интерактив давлат хизматлари порталига уланган. Аҳоли мазкур портал орқали ёки сайтимизда кўрсатилган бошқа иккониятлар ёрдамида бизга мурожаат қилмоқда. Унда “Ишонч телефони” ва вазирлик электрон манзили ҳам илова қилинган.

Фуқаролар ва юридик шахсларга қўлайликлар яратиш мақсадида вазирлик марказий аппаратининг бевосита мурожаатлар билан ишловчи асосий соҳавий хизматлари, яъни шахсий таркиб билан ишлаш хизмати, йўл ҳаракати ҳавфсизлиги, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш, тергов бош бошқармалари, хорижга чиқиш, келиш ва фуқароликни расмийлаштириш бошқармаси ҳамда худудий ички ишлар органлари Ягона интерактив давлат хизматлари порталига тўлиқ уланган. Натижада фуқаролар ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғридан-тўғри ушбу соҳавий хизматлар томонидан қабул қилинмоқда. 2016 йилнинг 9 ойи мубойида Ягона интерактив давлат хизматлари портали орқали жами тўрт мингдан зиёд мурожаатлар келиб тушди.

Бундан ташқари, Ички ишлар вазирилик раҳбарияти қабулига фуқаро ва юридик шахсларга “Электрон навбат”га ёзиш орқали ҳам интерактив хизмат кўрсатилмоқда.

Яна бир эътиборли жиҳати, 2016 йил 17 сентябрда Ўзбекистон Республикасининг “Ички ишлар органлари тўғрисида”ги Қонуни матбуотда эълон қилинди. Унда, энг аввало, ички ишлар органлари фаолиятининг принциплари сифатида қонунийлик, ягоналик, фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларига риоя этиш ҳамда ушбу ҳуқуқлар, эркинликлар ва қонуний манфаатларни ҳурмат қилиш, очкилик ва шафқатлик қабилир белгилаб қўйилганини ниҳоятда аҳамиятлидир.

Мазкур Қонунда, шунингдек, ички ишлар органларида хизматни ўташ тартиби ва шартлари, соҳа ходимларини ҳуқуқий ва ижтимоий ҳимоя қилиш борасида бир неча моддалар ўрин олганлиги ҳам бизга кўрсатилган юксак эътибор намунаси бўлди, десак, асло янглишмаймиз.

Аҳдам АХМЕДБАЕВ,
Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазири.

САЙЛОВ — 2016

Тошкент шаҳар округ сайлов комиссияси одамлар билан гавжум. Сайловга тайёргарлик тобора ўзининг қизгин палласига кириб бораётганлиги сабабли ҳар куни у ёки бу ташкилий масалаларни ҳал қилишга тўри фелмоқда. Корхоналар, сайлов участкалари ҳамда фуқаролардан кўплаб кўнгироклар бўлаётти, факс ва принтер орқали ҳужжатлар қабул қилинмоқда...

Ҳар бир сайловчи учун барча шароит яратилади

— Ҳар бир сайловчининг овози муҳим, агар таъбир жоиз бўлса, ҳал қилувчи аҳамиятга эга. Шу боисдан ҳам сайловчилар ўз конституциявий ҳуқуқини ҳеч қандай тусиқларсиз рўйга чиқариши учун шароит яратилиши керак, — дейди округ сайлов комиссияси раиси, Тошкент фармацевтика институти ректори, Ўзбекистон Республикаси соғлиқни сақлаш аълочиси Аҳмадхўжа Юнусхўжаев. — Комиссиямиз жамоаси мамлакатимиз ҳаётидаги ушбу муҳим сиёсий тадбирни қонунчиликка қатъий амал қилган ҳолда, юксак савияда ўтказишга аҳд қилган. Марказий сайлов комиссияси томонидан тасдиқланган Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш бўйича асосий тадбирлар дастурига мувофиқ, кундалик фаолиятимиз якуналарини маълумлаш муҳокама қилаёلمиз, сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш масалаларида кўмаклашадиган ташкилотлар билан ҳамжиҳатликда иш олиб бормоқдамиз, шунингдек, галдаги вазифаларни белгилаб олаёلمиз.

Тошкент шаҳар сайлов округида 713 та сайлов участкаси тuzилган. 4 декабрь куни ушбу участкаларда 1 миллион 742 минг нафардан ортиқ сайловчилар овоз бериши кутилмоқда. Бундан ташқари, округга Ўзбекистон Республикасининг ҳар бир давлатларидаги ваколатхоналари ҳузурида тuzилган 44 та сайлов участкаси ҳам бириктирилган.

Комиссия котиби Иштиёр Беков сайловни ташкил қилишда учинчи марта қатнашаётти. У бундан олдинги сайловларда ҳам округ сайлов комиссияси котиби лавозимда ишлаган. Шу боис барча вазифани бажариш учун етарли тажрибага эга. И. Беков юридик фанлар номзоди. Номзодлик диссертациясини ҳам сайлов жараёнида сиёсий партиялар иштироки мавзусида ёзган. 2003 йилдан бери "Ўзбекистон Республикаси Конституциявий ҳуқуқи", "Маҳаллий давлат ҳокимияти органлари" фанларидан сабоқ бериб келади. Марказий сайлов комиссияси томонидан чоп этилган "Сайлов ва сиёсий партиялар" рисоласининг ҳаммуаллифи ҳисобланади. Қисқача айтганда, Иштиёр ака сайлов қонунчилигиндан яхши хабардор.

— Жорий йилги сайлов сиёсий партиялар ўртасида рақобат кучайган, сайловчилар ҳуқуқий маданияти юксалган ва фуқароларнинг сиёсий фаоллиги ҳамда онги ўсган бир шароитда ўтмоқда, — дейди у. — Бу эса сайлов комиссияларига катта масъулият юқайди. Бизга ҳар куни ўнлаб фуқаролар, сиёсий партиялар вакиллари, талабалар билан боғлиқ масалалар юзасидан мурожаат қилишмоқда. Биз уларга ҳуқуқларини, овоз бериш тартибини батафсил тушунтиряёلمиз.

Иштиёр Беков котиб сифатида округ сайлов комиссияси фаолиятида муҳим ўринга эга. Махлисларнинг ҳужжатларини тайёрлаш, қарорлар ижросини таъминлаш, вазибалар тақсими, навбатчиликни назорат қилади. Шундан бўлса кераки, уни ҳар доим биронта юмуш устида учратади. Сайлов участкаларини, участка сайлов комиссияларини сиёсий тадбирни қонунчиликка қатъий амал қилган ҳолда, ушқоқлик асосида ўтказишга тайёрлашни ўзининг асосий вазифаси, деб билади.

Учтепа туманидаги "Шарқ йўли" маҳалла фуқаролар йиғинининг диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчиси Нозима Расуловага округ сайлов комиссиясида ишлаш тақлиф қилинганда унинг хаёлидан "Эплай олармиканман?" деган фикр ўтди. Уни маҳалла-қўйда, мактаб ва коллежларда яхши танишди, ташаббускорлиги, фаолиги билан обрў-эътибор қозонган.

— Бундай масъулиятли вазифани ишониб топширилган экан, уни аъло даражада удалашим лозим, — дейди Н. Расулова. — Комиссиямиз тарихида тўрт нафар хотин-қиз ҳам бор. Бугун Ўзбекистон хотин-қизлари мамлакатимиз сиёсий ҳаётида фаол иштирок этмоқда. Албатта, уларнинг манфаатларини ифода этишда фаоллик кўрсатади. Мен Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш борасида Учтепа туманига масъул сифатида бириктирилганман. Туманимизда 68 та сайлов участкаси мавжуд. Ҳар куни сайлов участкаларига бораман, уларни қонун талаблари асосида жиҳозлаш, "Она ва бола" ҳамда табибиёт ҳоналарини зарур воситалар билан таъминлаш диққат-эътиборимизда турибди. Шу билан бирга, сайловчиларни уларнинг ҳуқуқлари ва сайловда фаол иштирок этишининг аҳамияти ҳақида хабардор қилиш самарадорлигини ошириш чораларини кўраёلمиз.

Сайловга 40 кун қолди. Бу даврда сайлов кампаниясини муносиб олиб бориш учун жуда кўп ишларни амалга ошириш талаб қилинади. Энг муҳими, ушбу саъй-ҳаракатлар сайлов қонунчилигининг барча қоидасини аниқ амалга ошириш имконини беради.

Аҳмадбек РАШИДБЕКОВ.

Ўзбекистоннинг замонавий тараққиёти Лондонда муҳокама қилинди

Мамлакатимизнинг Лондондаги элчихонасида Ўзбекистоннинг замонавий ривожланиши мавзусига бағишланган брифинг бўлиб ўтди. Унда Буюк Британиянинг ижтимоий-сиёсий ва эксперт доиралари вакиллари қатнашди.

БИЗ ВА ЖАҲОН

Тадбирда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг Ташқи сиёсат масалалари қўмитаси раиси Соҳиб Сафоев асосий маъруза билан иштирок этди.

Брифинг чоғида унинг қатнашчилари юртимизда бугунги кунда кечаётган ижтимоий-иқтисодий ўзгаришлар ҳамда республикамиз халқаро ҳамкорлигидаги устуворликларга доир батафсил маълумотлар билан яқиндан танишдилар. Ўзбекистон бозор иқтисодиёти ва кучли фуқаролик жамияти асосидаги дунёвий демократик давлат барпо этиш тамойилларига содиқ эканлиги таъкидланди. Шу билан бирга, тадбир чоғида ҳуқуқатимизнинг тадбиркорликни, инновационликни ҳамда ижтимоий хизматлар кўрсатилишини қўллаб-қувватлашга йўналтирилган сўнгги қарорларнинг аҳамиятига алоҳида эътибор қаратилди.

Юридагилардан ташқари, мамлакатимизда жорий йилнинг 4 декабрида бўлиб ўтадиган Ўзбекистон Республикаси Президенти сайловига тайёргарликнинг бориши ҳамда 18-19 октябрь кунлари Тошкентда бўлиб ўтган Ислмо ҳамкорлик ташкилоти Ташқи ишлар вазирлари кенга-

шининг 43-сессияси якунларига доир маълумотлар ҳам брифинг ишлари якунига эътиборига ҳавола этилди.

"Pathfinder" компанияси директори Майкл Томас ўз чиқишида Ўзбекистоннинг Биринчи Президенти Ислмо Каримов улуг етакчилик фазилатларига эга бўлгани тўғрисида 25 йил ичида гуллаб-яшнаётган давлатни барпо қилишга эришилганини таъкидлади.

— Ислмо Каримов томонидан тақлиф этилган ИХТ Ташқи ишлар вазирлари кенгашига Ўзбекистон Республикаси раислиги мавзуси ва устуворликларни мустақил давлатни барпо этишга доир ёндашувларнинг тамойиллари билан уйғундир. Бу маънавий меросга ҳурмат билан муносабатда бўлиш ҳамда барқарорлик, ижтимоий-иқтисодий ривожланишнинг асосий шартли эканлигини аниқлатади, — деди М. Томас.

Унинг айтишича, Марказий Осиёнинг буюк алломалари ва мутафаккирлари билимларини ҳамда уларнинг замонавий илм-фан ривожига қўшган бебаҳо хиссаларини тарғиб қилиш юзасидан бошланган ишларни давом эттириш фақуллода муҳим ҳисобланадики, бу Ўзбекистонни ва бутун

ислмо дунёсини яхши тушунишга хизмат қилмоғи лозим.

Буюк Британия компанияси раҳбари Ўзбекистон Республикаси ҳуқуқатимнинг кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлики янада қўллаб-қувватлаш тўғрисидаги қарорига ҳамда иқтисодий ҳамкорлик масалалари мамлакатимизнинг ИХТ раислигидаги устуворликларни рўйхатига киритилганини юқори баҳолади.

— Нафақат корпоратив ва давлатлараро даражаларда, балки кичик ҳамда ўрта бизнес вакиллари ўртасида ҳам савдо алоқаларини ривожлантириш ислом дунёсидаги иқтисодий ўсишга хизмат қилиши мумкин, деб ҳисоблайман, — деди "Pathfinder" компанияси раҳбари.

Халқаро таълим бўйича эксперт Дэвид Харди Ўзбекистоннинг Ислмо ҳамкорлик ташкилоти Ташқи ишлар вазирлари кенгашидаги раислигининг "Таълим ва маърифат — тинчлик ва бунёдкорлик йўли" ширини қўллаб-қувватлашни билдирадиган экан, республикамиз таълим, маданият ва ёшлар сиёсати соҳаларида эришган муваффақиятлар жуда катта эътиборга сазоворлигини таъкидлади.

— Улар Ўзбекистонга ўйлаш демография ҳамда иқтисодий шароитларга эга бўлган кўпгина ривожланган давлатлар учун намуна сифатида хизмат қилади. Бағрикенглик ва уйғунликка эришишнинг воситаси сифатида Ўзбекистон таълим сиёсатидаги ўз қарашларини халқаро даражада илгари суришга ҳақиқидир.

Маънавий меросни тарғиб этиш

билан бирга, иқтисодиётда талаб катта бўлган махсус малака қўникмаларини олиш учун шароитларни кенгайтириш алоҳида аҳамият касб этади. Илмий-техникавий алмушувларни фаоллаштириш масаласи мамлакатнинг ИХТ Ташқи ишлар вазирлари кенгашига раислигидаги устуворликлардан бири сифатида қўйилгани муслмон дунёси давлатларининг янада модернизациялашувига кўмаклашади, — деди у.

Бирлашган кучлар Кириллик институтининг (RUSI) хавфсизлик тадқиқотлари масалалари бўйича директори Рафазлло Пантуччининг айтишича, минтақавий ва халқаро даражадаги турли масалалар юзасидан ИХТга аъло давлатларнинг нўқай назаридан бири хил бўлмасида, умумий хавф-хатарнинг мавжудлиги аёндыр.

— Ўзбекистон томони ИХТга аъло давлатларни астойдил бирдамликка ҳамда замонавий таҳдид ва хавф-хатарларга биргаликда қарши туриш учун улар ўртасида мавжуд зиддиятларни бартараф этишга қараётганини тасодифий ҳол эмас, — деди у.

Экспертнинг фикри билдиришича, ИХТ мамлакатлар ўртасида амалий жиҳатдан ўзаро таъриба алмашиш ҳамда ислом қоидаларининг турли талқин қилиши ва ўрта аср Шарқнинг буюк мутафаккирлари қолдирган маданий ҳамда илмий меросни тарғиб этиш орқали бағрикенглик юғяларини тарқатишга йўналтирилган қўша дастурларни ҳаётга таъбиқ қилиш учун жуда яхши минбар бўлишига қодир.

Рафазлло Пантуччи бундай ишлар

нафақат муслмон мамлакатлари, балки Фарб дунёси учун ҳам амалий кадр-қимматга эга эканлигини қайд этди.

— Шу боис тадқиқот марказлари, шу жумладан, Бирлашган кучлар Кириллик институти ҳам Ўзбекистоннинг ИХТ Ташқи ишлар вазирлари кенгашига раислиги давомидаги сайёҳатларини қўллаб-қувватлашга тайёрдыр, — деди у.

Марказий Осиё бўйича Кембриж форуми раиси, профессор Сидхарт Саксена таъкидлаганидек, Ўзбекистон томонидан тақлиф этилган "Таълим ва маърифат — тинчлик ва бунёдкорлик йўли" ширини Ислмо ҳамкорлик ташкилотига аъло мамлакатларни эзгу гоя атрофида бирлаштириш ҳамда алоқабатда амалий натижаларга эришиш учун ишонarli шароитларни яратди.

Шунингдек, британиялик олим исломнинг тараққийпарвар моҳиятини илгари суриш муҳимлигига алоҳида эътибор қаратар экан, Ўзбекистон Республикаси Президенти вазифасини бажарувчи Шавкат Мирзиёевнинг Ислмо ҳамкорлик ташкилоти хомийлигида Самарқандда Имом Бухорий халқаро тадқиқотлар марказини, Тошкент ислом университети таркибида Таълим, фан ва маданият масалалари бўйича ислом ташкилотининг (ISESCO) махсус кафедрасини ташкил этиш тўғрисидаги тақлифларига юқори баҳо берди.

— Бу буюк аждодларнинг бой маънавий меросини ўрганиш бўйича эзгу мақсадларни рўйга чиқариш имконини берибгина қолмасдан, халқаро миқёсда янада кенгроқ интеллектуал алмушувлар учун янги истиқболлар эшигини очди, — дея таъкидлади британиялик профессор.

«Жаҳон» АА. Лондон

АЛЛОМАЛАР МЕРОСИ ЭЪЗОЗДА

Мустақиллик йилларида миллий қадриятларимиз, дунё илм-фани ва маданияти тараққиётига беқиёс хисса қўшган буюк аждодларимиз номи тикланди, улар қолдирган бебаҳо маънавий мерос катта қизиқиш билан ўрганилмоқда.

ЭЪТИРОМ

Жумладан, улуг мутафаккир Аҳмад Фарғонийнинг илм-фан ривожига қўшган хиссаси юксак қадрланди. Хорижий мамлакатларда ҳам ушбу аллома воёга етган заминга ўзига хос ҳурмат ва эҳтиром билан қаралади. Биринчи Президентимиз Ислмо Каримовнинг "Юксак маънавият — енгилмас куч" асарига Аҳмад Фарғоний инсоният тарихидаги илк ўғониш даврининг энг забардаст ва кучли намояниси, ўз замонасининг фундаментал фан асосчиларидан бири эканлиги алоҳида таъкидланди.

Утган асрнинг сўнгги йилларида ЮНЕСКО қарорига мувофиқ, Аҳмад Фарғоний таваллудининг 1200 йиллиги халқаро миқёсда кенг нишонланди. Бу буюк ватандошимизнинг жаҳон цивилизацияси ривожига қўшган улкан хиссаси, халқимиз илмий салоҳиятининг яна бир эътибори бўлди. Аллома тўғрисида Қува шаҳри ва Фарғона вилояти марказида қўмусий олимга ҳайкал ўрнатилди.

— Фарғона шаҳрида Аҳмад Фарғоний ёдгорлик мажмуаси очилганига 18 йил тўлди, — дейди Республика Маънавият тарғибот маркази вилоят бўлими раҳбари Файзулла Зоҳидов. — Яқинда ушбу гўша қайта таъмирланиб, бетакрор қиёфага кирди. Қолаверса, улуг олимнинг бой илмий меросини ўрганиш, ёш авлодга етказиш

борасида салмоқли ишлар амалга оширилмоқда. Вилоятдаги олий таълим муассасалари, коллеж ҳамда мактабларда аллома асарлари кенг ўрганилаётгани фикримиз исботидир. Қолаверса, унинг хаёти ва илмий фаолияти асарларда қайта жонланиб, ёш авлодга етказилапти.

— Фарғона вилоят мусикали драма театрида драматург Сайдали Одилов қаламига мансуб Аҳмад Фарғоний ҳақидаги "Зулматдан зий" спектаклининг тақдими тўлиб ўтди, — дейди сахналаштирувчи режиссёр, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган артист Марат Азимов. — Олим Бағдод ва Дамашқ шаҳарларида астрономик тажрибалар олиб боради. Қоҳира шаҳри яқинида Нил дарёсига сув сатҳини ўлчайдиган нилометр ўрнатди. Саҳна асарига олимнинг хаёти муфассал акс эттирилган. Қонус шаклидаги қўблардан иборат нилометр, астрономик жиҳозлар, муҳандислик намуналари, китоб ҳавонлари умумий ҳолатда тарихий воқеалардан янада кенг маълумот берса, илм аҳлининг машваратлари томошабинни мушоҳадага қорлайди. Ушбу асардан минглаб ёшларнинг баҳраманд бўлаётганлиги қувонarli ҳол, албатта.

2007 йилда Мисрда, Нил дарёсининг رودа оролида Аҳмад Фарғоний ҳайкали ўрнатилгани барчамизга гурур ва ифтихор

бағишлайди. Буларнинг барчаси дунё тамаддунига улкан хисса қўшган буюк аждодларимизга бўлган юксак эҳтиромнинг амалий ифодасидир.

— Аҳмад Фарғонийнинг "Самовий ҳаракатлар ва умумий илми нўжум китоби" дунё олимлари томонидан ҳозир ҳам катта қизиқиш билан ўрганилмоқда, — дейди Фарғона вилояти Ахборот-ресурс маркази раҳбари Шоҳидбек Аслонов. — "Астрономия асослари" асари эса ўн иккинчи асрдаёқ лотин ва иврит тилларида таржима қилинган. Кейинчалик Италия, Германия, Франция, Голландия ҳамда АҚШ каби кўплаб мамлакатларда қайта-қайта чоп этилгани унинг беқиёс аҳамиятга эга эканидан далолат беради.

Элёржон ЭҲСОНОВ, «Халқ сўзи» муҳбири.

Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги. Тошкент ирригация ва мелиорация институти қошидаги ИРРИГАЦИЯ ВА СУВ МУАММОЛАРИ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ. куйидаги мутахассисликлар бўйича катта илмий ходимлар-изланувчилар институтига қабул эълон қилади: 05.09.07 Гидравлика ва муҳандислик гидрологияси — 1 ўрин. 06.01.02 Мелиорация ва сугорма деҳқончилик — 1 ўрин. Маълумот учун куйидаги манзилга мурожаат этиш мумкин: 100187, Тошкент шаҳри, Қорасув мазеси-4, 11-уй. Телефон: (+99871) 265-05-51. Факслар: (0-371) 265-32-41, 265-09-56.

«Халқ сўзи» ЭЪЛОНЛАР КАБУЛ ҚИЛИНАДИ. 9.00 дан 18.00 гача 232-11-15, 236-09-25. E-mail: reklama@xs.uz

ЭЪЛОНЛАР

Давлат, хусусий ҳамда мулкчилик шакли турлича бўлган корхоналар раҳбарлари диққатига! ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИЧКИ ИШЛАР ВАЗИРЛИГИ МОДДИЙ-ТЕХНИКА ТАЪМИНОТИ БОШҚАРМАСИ танлов эълон қилади. Танлов предмети: резинали диэлектрик оёқ кийими — 300 жуфт; резинали диэлектрик қўлқоп — 300 жуфт; резинали диэлектрик гиламча — 300 дона; диэлектрик қайчи — 600 дона; 77 мм. диаметрли босимли-сўрувчи энги — 120 дона; 125 мм. диаметрли босимли-сўрувчи энги — 140 дона. Тақлифларни қабул қилишнинг охири мuddати — 2016 йил 28 октябрь. Мурожаат учун манзил: Ўзбекистон Республикаси, 100070, Тошкент шаҳри, Шота Руставели 1-берк кўчаси, 1-уй, Ўзбекистон Республикаси ИИВ Моддий-техника таъминоти бошқармаси. Телефонлар: (0-371) 231-42-39, 255-75-11, 255-78-24. Факслар: (0-371) 281-43-73, 281-43-74. Электрон почта: umts@mvd.uz

Давлат, хусусий ҳамда мулкчилик шакли турлича бўлган корхоналар раҳбарлари диққатига! ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИЧКИ ИШЛАР ВАЗИРЛИГИ МОДДИЙ-ТЕХНИКА ТАЪМИНОТИ БОШҚАРМАСИ тендер эълон қилади. Танлов предмети: ёнғин ўчириш насоси (ПН-40 ёки аналог) — 185 дона; ёнғин ўчирувчининг қутқарув камари карабини билан — 4 000 тўпурлам. Тақлифларни қабул қилишнинг охири мuddати — 2016 йил 25 ноябрь Тошкент вақти билан соат 17.00. Мурожаат учун манзил: Ўзбекистон Республикаси, 100070, Тошкент шаҳри, Шота Руставели 1-берк кўчаси, 1-уй, Ўзбекистон Республикаси ИИВ Моддий-техника таъминоти бошқармаси. Телефонлар: (0-371) 231-42-39, 255-75-11, 255-78-24. Факслар: (0-371) 281-43-73, 281-43-74. Электрон почта: umts@mvd.uz

Халқ сўзи Народное слово. МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Кенгаши, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси. ТЕЛЕФОНЛАР: Девонхона (0-371) 233-52-55; Котибият (0-371) 233-10-28; Эълонлар (0-371) 232-11-15.

Бош муҳаррир Ўткир РАҲМАТОВ. 2008 йил 15 январда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 0001-рақам билан рўйхатга олинган. Нашр индекси — 229. Буюртма Г — 1067. 73 045 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ, Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Баҳоси келишилган нархда. Газетамиз ҳақидаги маълумотларни қўллаб олиш учун QR-коднинг телефонингиз орқали сканер қилинг. ISSN 2010-6768

ТАХРИРИЯТГА КЕЛГАН ҚЎЁЗМАЛАР ТАКРИЗ ҚИЛИНМАЙДИ ВА МУАЛЛИФГА ҚАЙТАРМАЙДИ. РЕКЛАМА МАТЕРИАЛЛАРИ УЧУН ТАХРИРИЯТ ЖАВОБГАР ЭМАС. Газета тахририят компьютер марказида терилди ҳамда оператор М. Бегмуртов томонидан саҳифаланди. Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси масъул. Босмахона телефони: (0-371) 233-11-07. • МАНЗИЛИМИЗ: 100000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй. Навбатчи муҳаррир — Қ. Хидиров. Навбатчи — О. Файзиёв. Мусаҳҳих — Ш. Машраббоев. «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. ЎЗА якуни — 20.58 Топширилди — 22.15 1 2 3 4 5 6